

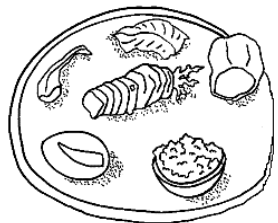
PESACH

PRZYGOTOWANIA:

- ❖ **Prowadzący** wieczorną celebrację ubrany w biały kitel
 - obowiązkowo jedna **hagada**
- ❖ **Krzesło**: na krześle prowadzącego **poduszka**, symbol jedzenia polegając
 - jak czynili to rzymscy panowie, ludzie wolni
 - przypomnienie, że Żydzi byli niewolnikami w Egipcie, a stali się ludźmi wolnymi,
 - **święto Pesach jest świętem wolności.**

- ❖ **Stół**:
 - stół nakryty najlepszym **obrusem**
 - na stole:
 - 3 mace przykryte ozdobną serwetką
 - kawał mięsa z kością (*przypomnienie ofiar paschalnych składanych w Świątyni*)
 - *maror i karpas*
 - gorzkie ziola - *zwykle tarty chrzan i nać zielonej pietruszki oraz naczynie ze słoną wodą*
 - symbol gorzkiego życia Żydów w niewoli i smaku lez

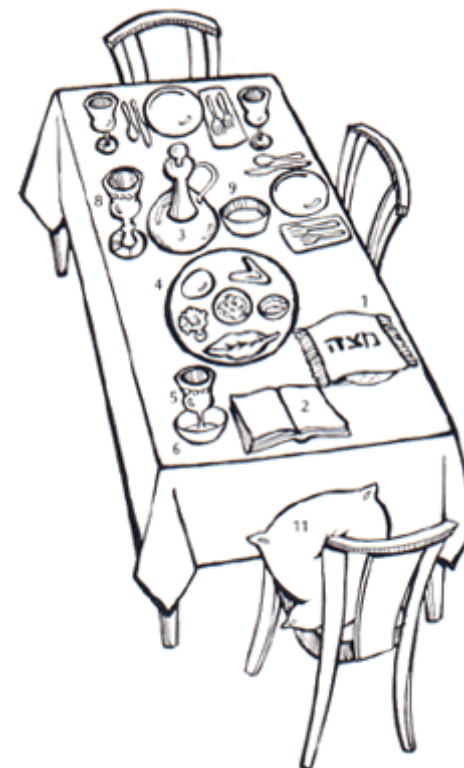
- *bejca*
 - *jajko pieczone posypane popiołem*
 - symbol zbiorowego losu narodu
 - symbol płodności i woli przetrwania, na przekór wszystkim tym, którzy chcieli zniszczyć naród żydowski
 - *charoset*
 - *potrawa z tartych jabłek, kruszonych migdałów, orzechów i wina*
 - z wyglądu ma przypominać glinę wymieszaną ze słomą, z której wyrabiano cegły w Egipcie
- na środku stołu kielich dla proroka Eliasza, zwiastuna nadejścia Mesjasza
 - przy każdym nakryciu kielich, do czterech toastów, symbol czterech zapowiedzi, które usłyszał Mojżesz przy gorejącym krzewie:
 - **We-hoceti** – i wywiodę// z niewoli duchowej
 - **We-hicalti** – i wyratuję// od śmierci
 - **We-gaalti** – i wybawię// z kajdan grzechu
 - **We-lakachti** – i przyjmę// do grona dzieci Bożych

POTRAWY:

- ✓ Jajka na twardo, maczane w słonej wodzie
- ✓ Śledzie
- ✓ Ryby faszerowane
- ✓ Rosół z knedelkami macowymi
- ✓ Mięsne dania
- ✓ Kompoty
- ✓ Kugiel
- ✓ Cymes
- ✓ Słodyczne
- ✓ Owoce

W żadnej potrawie nie powinno być mąki, z wyjątkiem macowej

PESACH U ŻYDÓW MESJANISTYCZNYCH

Zasadniczo obchodzony jest w sposób tradycyjny, choć pojawiają się pewne specyficzne akcenty:

❖ Na początku podkreśla się historyczny wymiar święta:

- dzień wyzwolenia z niewoli egipskiej,
- wejście do wolności Ludu Bożego

❖ W centrum świąt biblijnych stoi Mesjasz:

- Wieczny Baranek Paschalny,
- Nasz Pan Yeshua,
- Mesjasz, został ofiarowany za nas i odkupił nas swoją krwią z niewoli grzechu, i mocy diabła, wyniósł nas do wiecznego życia w Bożym Królestwie/

❖ Podkreślany jest związek Pesach:

- Ze Śmiercią i Zmartwychwstaniem
- Z przejściem z niewoli grzechów do wolnego życia dzieci Bożych w Jego królestwie

➤ **J 8:36:** *Jeżeli więc Syn was wyzwoli, wówczas będziecie rzeczywiście wolni.*

- W niektórych kongregacjach prowadzący opowiada dzieje człowieka od stworzenia świata, ze szczególnym podkreśleniem tego, jak doszło do oddalenia się człowieka od Boga, jak stali się niewolnikami grzechu. Całość przedstawiona jest w przejrzysty sposób, tak aby dzieci, które uczestniczą w sederze, zrozumiały, jaki jest Bóg, kim jest Bóg, a jaki jest człowiek i kim jest człowiek, który bez krwi Baranka, którą w czasie pierwszej wieczerzy paschalnej odrzwia zostały skropione, jest wystawiony na działanie Anioła Śmierci. **Jedynie przez krew nastąpiło wyzwolenie z niewoli egipskiej, jedynie przez krew zostaliśmy uwolnieni z mocy grzechu**

➤ **Kapł 17,11:** *Bo życie ciała jest we krwi, a Ja dopuściłem ją dla was [tylko] na ołtarzu, aby dokonywała przebłagania za wasze życie, ponieważ krew jest przebłaganiem za życie.*

➤ **Hbr. 9,22 :** *I prawie wszystko oczyszcza się krwią według Prawa, a bez rozlania krwi nie ma odpuszczenia /grzechów/.*

◆ Przymierze wymaga cięcia po obu stronach

➤ Po jednej

- śmierć Jezusa na krzyżu

➤ Po drugiej:

- Jeśli nie przyszlśmy pod krzyż Jezusa, nie wyznaliśmy Mu swych grzechów
- Jeśli razem z Nim „nie zostaliśmy ukrzyżowani”, razem z Nim nie powstaniemy do życia i nie będziemy mogli mieć udziału w obietnicach danych przez Boga Jego narodowi.
- Czy jestem naznaczony krwią Baranka?

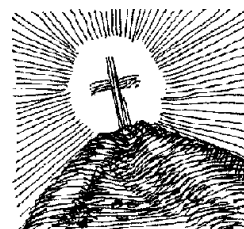
- **Jeśli nie, nie ominie nas Anioł Śmierci, o tym mówi Pesach...**

◆ Pesach jest także świętem nadziei

➤ Gdyby nie ukrzyżowany Baranek, **nie mielibyśmy nadziei na życie.**

❖ Jezua- nawiązanie do ostatniej wieczerzy

➤ **Łk 22, 7-14:** *Tak nadszedł dzień Przaśników, w którym należało ofiarować Paschę. Jezus posłał Piotra i Jana z poleceniem: Idźcie i przygotujcie nam Paschę, byśmy mogli ją spożyć. Oni Go zapytali: Gdzie chcesz, abyśmy ją przygotowali? Odpowiedział im: Oto, gdy wejdziecie do miasta, spotka się z wami człowiek noszący dzban wody. Idźcie za nim do domu, do którego wejdzie i powiecie gospodarzowi: Nauczyciel pyta cię: Gdzie jest izba, w której mógłbym spożyć Paschę z moimi uczniami? On wskaże wam salę dużą, ustana; tam przygotujecie. Oni poszli, znaleźli tak, jak im powiedział, i przygotowali Paschę. A gdy nadeszła pora, zajął miejsce u stołu i Apostołowie z Nim.*

❖ B'dikat chametz

- **Wj 12, 19-20:** *Przez siedem dni nie znajdzie się w domach waszych żaden kwas, bo kto by spożył coś kwaszonego, winien być wytłaczony ze zgromadzenia Izraela, tak przybysz, jak i urodzony w kraju. Nie wolno wam jeść nic kwaszonego; we wszystkich domach waszych winniście jeść chleb niekwaszony.;*

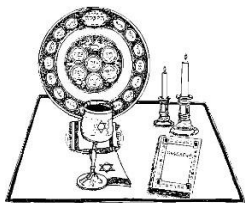

- ◆ wyjaśnienie symboliki kwasu;
 - ◆ niekwaszony chleb symbolem Mesjasza i Jego ofiary za nasze winy;
 - ◆ „badanie serca”- wyznanie grzechów przed Bogiem
- **1Kor 5, 6-8:** *Wcale nie macie się czym chlubić! Czyż nie wiecie, że odrobina kwasu całe ciasto zakwasza? Wyrzucicie więc stary kwas, abyście się stali nowym ciastem, jako że przańsi jesteście. Chrystus bowiem został złożony w ofierze jako nasza Pascha. Tak przeto odprawiamy święto nasze, nie przy użyciu starego kwasu, kwasu złości i przenotności, lecz - przaśnego chleba czystości i prawdy.*
- **1Kor 11, 28:** *Niech przeto człowiek baczy na siebie samego, spożywając ten chleb i pijąc z tego kielicha*

❖ Brechat ha-ner

*Baruch ata Adonai, Elobeynu, Melech ha-olam
Asher kideshanu be-micvotav, ve'civanu lebadlik ner
shel Yom Tov”*

❖ KOBIEȚA ZAPALA ŚWIECIE:

- ◆ Mesjasz przyszedł na świat przez kobietę
 - ◆ Mesjasz światłością świata
- **Mt 4,16:** *Lud, który siedział w ciemności, ujrzał światło wielkie, i mieszkańcom cieniejszej krainy śmierci światło wzeszło*

❖ 4 kielichy – wyjaśnienie:

- **Wj 6,6-7:** *Przeto powiedz synom izraelskim: Ja jestem Pan!*

- ◆ *Uwolnię was od jarzma egipskiego i (kielich uświęcenia)*
- ◆ *wybanię was z niewoli, i (kielich Sądu/ Plag)*
- ◆ *wyswobodzę was wyciągniętym ramieniem i przez surowe kary. (kielich Odkupienia/Wybawienia)*
- ◆ *I wezmę sobie was za mój lud, i będę wam Bogiem, i przekonacie się, że Ja, Pan, Bóg wasz, uwolniłem was spod jarzma egipskiego. (kielich Chwały)*

1) kiddush

- i) błogosławieństwo nad winem+ słowa informujące o tym, że w tym dniu świętujemy dzień naszego wyzwolenia
- ii) + **J 15, 5:** *Ja jestem krzewem winnym, wy - latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ bezę Mnie nic nie możecie uczynić*
- iii) + **ten to kielich wzniośł Jezus:**
 - (1) **Łk 22, 14-18:** *A gdy nadeszła pora, zajął miejsce u stołu i Apostołowie z Nim. Wtedy rzekł do nich: Gorąco pragnąłem spożyć Paschę z wami, zanim będę cierpiał. Albowiem powiadam wam: Już jej spożywać nie będę, aż się spełni w królestwie Bożym. Potem wziął kielich i odmówivszy dziękczynienie rzekł: Weźcie go i podzielcie między siebie; albowiem powiadam wam: odtąd nie będę już pił z owocu winnego krzewu, aż przyjdzie królestwo Boże.*
 - (2) *Baruch Ata Adonai Elobeynu melech ha-olam, borei p'riy ha-gafen, Amein*
Błogosławiony jesteś Panie, Boże nasz, królu wszechświata, który stworzyłeś owoce wina, (i który wyzwoliłeś nas z niewoli grzechu)

I PIERWSZY KIELICH WINA

2) **urchatz** tradycyjne mycie rąk, jednak bez błogosławieństwa w nim (*netilat yadayim*),

(1) **J 13, 5-10:** *Potem nalał wody do miednicy. I zaczął umywać uczniom nogi i ocierać prześcieradłem, którym był przepasany. Podszedł więc do Szymona Piotra, a on rzekł do Niego: Panie, Ty chcesz mi umyć nogi? Jezus mu odpowiedział: Tego, co Ja czynię, ty teraz nie rozumiesz, ale później będziesz to wiedział. Rzekł do Niego Piotr: Nie, nigdy mi nie będziesz nóg umywał. Odpowiedział mu Jezus: Jeśli cię nie umyje, nie będziesz miał udziału ze Mną. Rzekł do Niego Szymon Piotr: Panie, nie tylko nogi moje, ale i ręce, i głowę. Powiedział do niego Jezus: Wykąpany potrzebuje tylko nogi sobie umyć, bo cały jest czysty. I wy jesteście czysti, ale nie wszyscy*

(2) **J 13, 14-15:** *Jeżeli więc Ja, Pan i Nauczyciel, umyłem wam nogi, to i wyście powinni sobie nawzajem umywać nogi. Dałem wam bowiem przykład, abyscie i wy tak czynili, jak Ja wam uczyniłem*

3) **karpas** zmoczenie (zielonych jarzyn) pietruszki w słonej wodzie

(1) jak kolor wina symbolizuje krew Baranka; tak zieleń hizop, którym Izraelici naznaczali odrzwia; ale też życie, któremu często towarzyszy smutek, lzy (słona woda- lzy przelane przez Żydów w Egipcie)

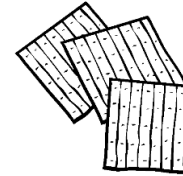
(2) błogosławieństwo:

Baruch ata Adonai, Eloheyynu, Melech ha-olam, borei p'riy ha-adama, Amein

Błogosławiony Jesteś, Panie, Boże nasz, królu wszechświata, który stworzyłeś owoc ziemi.

(3) Jedzenie karkasu

4) **yachatz** połamanie środkowej macy (kapłani, lewici i reszta Izraelitów/ trzej patriarchowie/// Ojciec, Syn Duch Święty// środkowa symbolizuje Jezusa)

(1) Jedna część jest owinięta płócienną ściereczką i ukryta do końca sederu,

(2) Druga włożona z powrotem między dwie pozostałe
(a) Ciało Jezusy zostało owinięte w płótna i schowane do grobu, podczas, gdy powrócił on do swej duchowej pozycji z Ojcem i Duchem)

5) **maggid** czytanie hagady,

(1) wyjaśnienie krótkie o czym mówi Pesach...

(2) podniesienie talerzyka z macą (lektura Hagady o chlebie, który jedli przodkowie)

(3) odstawienie talerzyka,

NALANIE DRUGIEGO KIELICHA

(4) Tradycyjnie czytanie hagady poprzedzone jest czterema pytaniami najmłodszego, które mogą być również w formie piosenki Czyt. Z tradycyjnej Hagady, wybr. Fragm. Ze str: 9-10, (4 pytania);

1. Czym różni się ta noc od wszystkich pozostałych?
 - a. Tej nocy świętujemy wyjście z niewoli do wolności
2. Dlaczego tej nocy jemy tylko macę?
 - a. Ojcowie nasi opuszczali Egipt w wielkim pośpiechu, chleb nie zdążył wyrosnąć, wypiekło go słońce pustyni
3. Dlaczego tej nocy jemy gorzkie ziola?
 - a. Gdyż ojcowie nasi byli niewolnikami w Egipcie, i ich życie było gorzkie
4. Dlaczego maczamy gorzkie ziola dwa razy?
 - a. Pietruszkę w słonej wodzie- zieleń wiosny...gorzkie ziola w słodkim charosecie - nasi przodkowie znieśli gorycz niewoli, gdyż była osłodzona nadzieją wolności
 - b. *(nasze życie wierzących w Mesjasza, choć często słone i gorzkie- jest osłodzone nadzieją na Jego ponowne przyjście i życie wieczne)*

Dlaczego jemy polegając? - Znak wolnego człowieka

- (5) Czytanie z tradycyjnej Hagady (str.18.-22)
 - (a) 10 plag: krew, żaby, komary, muchy, bydło, wrzody, grad, szarańcza, ciemność, śmierć pierworodnych
 - (b) trzykrotne powtórzenie każdej z plag za prowadzącym z jednoczesnym strząśnięciem kropli z kielicha, dla upamiętnienia niewinnie przelanej krwi, by naród izraelski mógł być wyzwolony;

- (6) Rabi Gamaliel kazał pamiętać o 3 rzeczach podczas sederu, by był wypelniony:
 1. **Baranek Paschalny**- Jezua - Baranek Boży, który gładzi grzechy świata
 2. **Maca**- nie na zakwasie; nakluta i w pasy; symbol:
Mesjasz bez grzechu (bez kwasu), przebity:
Zach. 12.10:
Iz. 53.5:
 3. **Maror**- smutek, gorycz prześladowania, chrzan wywołuje łzy, tak jak wielki ucisk; w każdym pokoleniu, człowiek winien postrzegać siebie, jako tego, który wyszedł z niewoli (2 Mż. 13,8), nie tylko przodkowie nasi zostali wyzwoleni z niewoli, ale także my (5 Mż 6.23)
- (7) A my, z narodów, przez wiarę doświadczyliśmy Paschy Pana, zostaliśmy odkupieni z niewoli grzechu (Rz 6,11: *Tak i wy rozumieście, że umarliście dla grzechu, żyjecie zaś dla Boga w Chrystusie Jezusie*)
- (8) Wzniesienie kielicha, dlatego powinniśmy czcić, chwalić, sławić, uwielbiać i wywyższać, błogosławić i dziękować Temu, który wywiódł nas z niewoli do wolności, ze smutku do radości, ciemności do jasności, ze zniewolenie do odkupienia, dlatego śpiewajmy Mu Hallelujah!
- (9) Hagadę kończy się recytacją psalmów 113 i 114

DRUGI KIELICH WINA, POD ODPOWIEDNIM BŁOGOSŁAWIENSTWIE
rachatz obmycie rąk, z towarzyszącym mu błogosławieństwem *netilat yadayim*

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

Barukh atab Adonai, Elohaynu, melekh ha-olam,

Błogosławiony jesteś Panie, nasz Boże, królu wszechświata,

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם

asher kid'shanu b'mitzvotav, v'tzivanu al n'tilat yadayim

który uświęcasz nas swoimi przykazaniami i nakazujesz nam obmywanie rąk

6) **motzi i matza** dwa błogosławieństwa nad macą,

(1) *motzi* błogosławieństwo nad wzniesionymi trzema macami

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

Barukh atab Adonai Elohaynu melekh ha-olam

Błogosławiony jesteś Panie, nasz Boże, królu wszechświata

הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ (אֱמֵן)

ha-motzi lechem min ha-aretz. (Amein)

który wydobywasz chleb z ziemi. Amen.

(2) Polamanie górnej i środkowej macy na kawałeczki wielkości oliwki i rozdanie wszystkim przy stole, przez prowadzącego i wszyscy wypowiadają błogosławieństwo nad macą:

Baruch ata Adonai Eloheyinu, melekh ha-olam, asher kid'shanu b'micvotav v'civanu al achilat maca. Amein

Błogosławiony jesteś Panie, nasz Boże, królu wszechświata, który uświęcasz nas swoimi przykazaniami i nakazałeś nam spożywać niekwaszony chleb. Amen

WSZYSCY JEDZĄ MACĘ.

- 7) **maror** błogosławieństwo nad gorzkim ziołem/warzywem
zwykle tarty chrzan, następnie zjadany, ale umoczony poprzednio w charoset
- a) Prowadzący seder łamie spodnią macę na kawałeczki wielkości oliwki i zanurza jedną w chrzanie.
 - b) Wszyscy recytują błogosławieństwo:

Baruch ata Adonai Eloheyinu, melekh ha-olam, asher kid'shanu b'micvotav v'civanu al achilat maror. Amein

Błogosławiony jesteś Panie, nasz Boże, królu wszechświata, który uświęcasz nas swoimi przykazaniami i nakazałeś nam spożywać gorzkie zioła/ maror,

WSZYSCY JEDZĄ MAROR

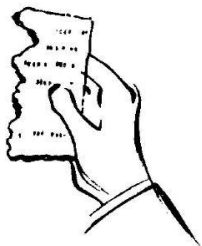
maror reprezentuje smutek, gorycz prześladowania, chrzan wywołuje łzy, tak jak wielki ucisk;

8) **Korech**

- (1) *chrzan i charoset nakładane na kawałek macy, przykryte drugim kawałkiem, zjadane razem,*
- (2) Na podstawie Lb 9, 11, gdzie dosłowne tłumaczenie „al” oznacza- na...wprowadzone przez rabiego Hillela...charoset przypomina glinę, z której naród żydowski robił cegły w Egipcie

9) **szulchan aruch** świąteczny posilek, teraz chowany jest afikoman

10) **tzafun** szukanie schowanego kawałka macy,

- (1) szczęśliwy znalazca przynosi go liderowi, który musi go „odkupić” małym prezentem danym najpóźniej na Shavuot - Święto Zesłania Ducha Świętego.
- (2) Ten kto znajduje Mesjasza, Jezusę, ten otrzymuje dar w postaci Ducha Świętego wraz z nowym sercem i nowym duchem, a przede wszystkim dar życia wiecznego. Afikoman jest połamany i rozdany każdemu przy stole.

Łk 22, 19: Następnie (Jezua) wziął chleb, odmówivszy dziękczynienie potamał go i podał mówiąc: *To jest Ciało moje, które za was będzie wydane: to czynicie na moja pamiątkę!*

Jezua jest chlebem żywota:

J 6, 32-35: *Rzekł do nich Jezus: Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Nie Mojżesz dał wam chleb z nieba, ale dopiero Ojciec mój da wam prawdziwy chleb z nieba. Albowiem chlebem Bożym jest Ten, który z nieba zstępuje i życie daje światu. Rzekli więc do Niego: Panie, dawaj nam zawsze tego chleba! Odpowiedział im Jezus: Jam jest chleb życia. Kto do Mnie przychodzi, nie będzie łaknął; a kto we Mnie wierzy, nigdy pragnąć nie będzie.*

J 6, 48-51: *Jam jest chleb życia. Ojcowie wasi jedli manę na pustyni i pomarli. To jest chleb, który z nieba zstępuje: kto go spożywa, nie umrze. Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli Kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki. Chlebem, który Ja dam, jest moje ciało za życie świata*

- (i) Pamiętajmy, że maca jest niekwaszonym chlebem, ponakłuwana i w pasy.
 1. Mesjasz był „bez kwasu”- bezgrzeszny.
 2. Mesjasz miał pasy na ciele (smugi krwi po batach) i Mesjasz był przekłuty: gwoździe

w dłoniach, stopach, i ślad po włóczni w Jego boku.

3. Jeśli wierzysz w Mesjasza, możesz tego wieczoru przyjąć ten kawałek macy, przypominając sobie to, co zdarzyło się w wieczniku podczas ostatniej wieczerzy. Jedząc będziesz pamiętał, co Mesjasz uczynił dla Ciebie, przez to, że przyszedł i oddał swoje życie za Twoje grzechy.

WSZYSCY JEDZĄ AFIKOMAN

2) **Brechat-** błogosławieństwo po posiłku i modlitwy *Birkut Ha-Mazon*:

- (1) *za pożywienie dla świata,*
 - (2) *za wyzwolenie z niewoli i danie Izraela w dziedziczne posiadanie,*
 - (3) *błogosławieństwo Jerozolimy: modlitwa za odbudowanie J. i nadejście Mesjasza,*
 - (4) *za dobroć Boga i Jego dzieła*
- można dodać odpowiednie ustępy z Pisma

3) **Ha-Geulah-**

- (1) **Trzeci kielich** - kielich wybawienia: przypomina, że Bóg obiecał wybawić swój lud z niewoli, to jest odkupić! Te kielich wznosił Jezua i powiedział, że ten kielich to nowe przymierze w Jego krwi, która jest dla nas wylana (**Łk 22,20:** *Ten kielich to Nowe Przymierze we Krwi mojej, która za was będzie wylana*). Nasz Mesjasz przybył, zmarł, rozlał swoją krew, jako baranek paschalny oferując każdemu, kto w Niego wierzy, wybawienie, odkupienie od grzechu.

BŁOGOSŁAWIENSTWO NAD WINEM

KIELICH ELIASZA,

- b) napełnienie kielicha Eliasza,
- c) otworzenie drzwi - Jan Chrzciciel;
 - i) drzwi są zamknięte:
 - ii) zwrócenie uwagi na nietknięte podczas sederu rzeczy na talerzu paschalnym: bejca- upieczone jajko i kość.
- (1) Jajko mówi o ofierze, która nie może już być składana, gdyż Świątynia została zniszczona. Ale ofiara nie oznacza tylko śmierci, ale też życie (jajko symbolem życia...tego wiecznego, gdyż nie ma początku ani końca)
- (2) Kość jest nietknięta, gdyż nie ma już więcej ofiar składanych z jagniąt.
- (3) *Jako wierzący w Mesjasza, uznajemy, że ofiara już nie jest więcej potrzebna, gdyż śmierć Mesjasza zaspokoili wszelką potrzebę na składanie ofiar. W Jego śmierci jest życie, w rozlanej Jego krwi jest usunięcie, przebaczenie grzechu.*

CZWARTY KIELICH NAPEŁNIANY

4) Hallel

- (1) **Psalmy 113-118, z tym, że dwa pierwsze zostały już odczytane podczas maggid, teraz 115-118// lub tylko 118 z powtarzaniem: tak łaska Jego trwa na wieki**
- (2) +modlitwa wielbiąca Boga, za wszystkie Jego dzieła, który jest Bogiem od wieczności do wieczności
- (3) + **Ps.136**

5) CZWARTY KIELICH

- (1) - kielich- i przyjmę Was jako mój naród- mówi o czasach, gdy Pan zbierze Izraela ponownie
- (2) Dla wierzących w Mesjasza, kielich ten reprezentuje również wielką nadzieję, że pewnego dnia Mesjasz powróci, by zgromadzić swych naśladowców.

1Tes 4, 16-17: *Sam, bowiem Pan zstąpi z nieba na basie i na głos archanioła, i na dźwięk trąby Bożej, a zmarli w Chrystusie powstaną pierwsi. Potem my, żywi i pozostawieni, wraz z nimi będziemy porwani w powietrze, na obłoki naprzeciw Pana, i w ten sposób zawsze będziemy z Panem*

BŁOGOSŁAWIENSTWO NAD WINEM

6) Nirtzah

- (1) Zdanie, że seder został zakończony i życzenie: następnego roku w Jerozolimie: *L'shana ha-baa b'jerushalaim*
- (2) Mojżesz wyprowadził naród żydowski z niewoli egipskiej, niewoli fizycznej i przygotował drogę do Ziemi Obiecanej
- (3) Jezua ocalił nas od naszej duchowej uległości, służbie i poddaństwu grzechowi i uczynił nas wolnymi dziećmi Bożymi, przygotował drogę, bezpieczną drogę do wiecznego, pełnego chwały Królestwa Bożego